

DİNİ hizmetlerin cemaatlere bırakılması fikri hiç şüphesiz Batı'daki uygulamalardan ilham almıştır. Bir çok batı ülkesinde dini hizmetler devletin bağımsız kiliseler tarafından yürütülmektedir. Bu kiliseler hem idari bakımından bağımsızdır, hem de dini ve mali bakımından. Devlet ne din adamlarının atanmasına karışır, ne de kiliselerde yapılan ibadetlerin şekliyle ilgilenir. Din adamlarının maaşlarının karşılanması ise farklı şekilde çözüme bağlanmıştır. Kilisenin seneler içinde oluşmuş güçlü mali kaynakları vardır. kimi ülkelerde kiliseye gidenlerden ayrıca vergi alınır. kimi ülkelerde de kiliseye geçenlerden bağış toplanır. Bizde ise dini hizmetlerin cemaatlere bırakılmasını isteyenler de muhtemelen buna benzer bir yapılanma istemektedirler.

Bu tür bir yapılanmanın dini hizmetler üzerindeki devlet baskısını ortadan kaldıracığında hiç şüphe yoktur. Bunu dini hizmetlerin kalitesine müsbet etkileri de mutlaka olacak; vaaz ve hutbeler içerik olarak değişecek, nitelik olarak ise gelişecek. Bu dinin toplum hayatında daha etkin olarak yer alması sonucunu doğuracağı düşünülebilir.

Ancak bunun getireceği problemleri görmemezlikten de gelemeyiz. Önce bu uygulamanın bizim tarihi tecrübemize bütünüyle yabancı olduğunu ve İslam'ın bütünleştirici yapısına aykırı düştüğünü gözden uzak tutmamak gerekir. Batı da bu tür bir uygulama biraz tarihi zaruretlerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Hristiyanlığın gelişme döneminde roma imparatorluğunun yıkılıp yerine merkezi güçlü bir devletin kurulamaması. Kilisenin devletten bağımsız olarak gelişip güçlenmesi ve sadece dini alanı değil siyasi alanı da kontrol etmesi sonucunu doğurmuştur. Sonraları laiklik kavgalarının doğmasına yol açan bir yapılanmadır bu. Bu kavganın bir hal şekline bağlanmasından sonra dini hizmetler mezhep merkezli olarak örgütlenen kiliselere bırakılmıştır.

Bizim dini hizmetler konusunun cemaatlere bırakılmasındaki en önemli endişe kaynağımız burası. Ondört asırlık tarihi tecrübe içerisinde bizde camiler müstakil olarak örgütlenmemiştir; ne mezhep bazında, ne de tarikat veya sair cemaat bazında, ne de tarikat mensubunundur. Bunun bütünleştirici bir rolü olduğu inkar edilemez. Şimdi Batı böyle yapıyor diye biz de yaparsak kaçınılmaz olarak bu ya mezhep veya daha çok tarikat, siyasi ve ideolojik cemaatleşme ve gruplaşma bazında bölünmelere yol açacaktır. Ve bu bölünmeler zaman içinde çoğalacak ve kemikleşecektir. Aslında bir rant ve iktidar paylaşımına dayanan bu kemikleşmeler dini bir yorum farkına dayanıyormuş gibi gösterilecektir. Almanya örneği bu bakımından çok öğreticidir. Her grup, cemaat ve siyasi düşüncenin orada ayrı camii var. Bunun dini bütünleştirici yapısına uygun düştüğü söylenemez. Camiler her mezhepten, meşrepten ve düşünceden kimsenin müşterek bir ibadet mekanı olarak kalmalıdır.

Pekela o zaman mevcut yapı devam etsin? Hayır bunun iyi yapılanma olmadığı görüldü. Ancak mevcut yapıyı bütünüyle değiştirmek yerine mahzurlarını ortadan kaldırmak ve kendi bünyemize uygun bir yapılanmaya gitmek bana daha doğru gibi geliyor. Şunu demek istiyorum; dini hizmetler yine Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir merkezi organ tarafından yürütülmeli, ancak bu organa tam bir özerklik verilmelidir. Gerek Diyanet İşleri Başkanı gerekse din İşleri Yüksek kurulu din adamları ve dini eğitim kurumlarının temsilcilerinin seçimiyle belirlenmelidir. Devletin bu belirlenmeye ve sonrasında dini hizmetlere müdahalesi olmamalıdır.

Bu kurum Türkiye'deki bütün Müslümanları kucaklamalı ve herkese dini hizmet götürmelidir. Böyle bir çözüm bence dini hizmetleri cemaatlere bırakmadan daha hayırlıdır. Bir uçtan diğerine gitmeye gerek yok. Türkiye'de dini hizmetlerin devletin baskısından kurtulması ve kalite kazanması uzun vadede hem devletin hem de insanımızın lehinedir. Bunu bir anlayabilirsek.... Kalın Sağlıcakla!